

REVISTA POLITICĂ

Abonamentele:

În Austro-Ungaria pe an pentru cărturari 8 cor., pentru țărani 5 cor., în România și străinătate pe an 10 cor. Abonamentele se plătesc înainte la administrație și se pot face pe 6 sau numai pe 3 luni. Un număr 15 bani.

Inseratele:

se trimit numai la administrația foii și costă: un rând petiț, sau spațiul său, prima dată 12 bani, a doua oară 18 bani, a treia oară 24 bani. — Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscrisele nu se înapoiază.

Apare în fiecare Duminică.

Redacția și Administrația: strada Tâmplarilor N-rul 16.

Cum nu vii tu, Tepeș Doamne, ca punând mâna pe ei
Să-i împarți în două cete, în nebuni și în mișei.
Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni.

Eminescu.

Candidați.

Se apropie alegerile și candidați răsar din toate părțile, și chemați și nechemăți. Lumea românească nu e orientată aproape de loc. Întreaga situație politică la noi e cât se poate de încurcată și nici un om serios nu știe ce să înceapă, cui să se încreadă și pe cine să-l urmeze. Conducătorii noștri politici ne-au compromitat aproape pe toată linia și cu toții vedem primejdia ce ne amenință și cu toate acestea nu îndrăznește vre unul din deputați să înceapă o îndrumare temeinică și să aducă o viață mai sănătoasă în politica noastră. Fiecare deputat își are rosturile față de partizanii săi și lasă ori ce încercare de a da altă față situației actuale în sama întâmplării. Poate că nici nu sunt în stare să facă vreo ispravă mai însemnată și întru folosul întregii obști românești, că de altfel s'ar mișca și vre unul din ei și nu ar fi așa de oportuniști, până la indolență. Că ne aflăm într'o situație așa de nelămurită, se datorește conducătorilor noștri politici și în deosebi d-lui Aurel Onciul, viceprezidentul partidului național și șeful Românilor în locul d-lui Iancu Flondor, care nu voește să primească conducerea partidului, până nu se descurcă de afacerile ce le are cu fondul religiosar.

O limpezire a situației noastre politice ne-ar fi adus organizația, dacă aceasta nu s'ar fi făcut într'un chip așa de ciudat și numai în vederea alegerilor. Poate ar fi fost organizația cea mai temeinică, dacă i s'ar fi dat sufletul din capul locului. Începând de la organizația pe la sate, care este celula cea dintâiu în organismul nostru național, și până la comitetul central, avem o închegare a tuturor păturilor sociale. Organizația făurită în statutele partidului e ideală și răspunde intereselor oricărei pături naționale. Ce folos că totul e numai pe hârtie și în realitate e o parodie. Organizația are în vedere toate afacerile de interes obștești și trebuie să pue în mișcare toate puterile neamului întru realizarea programului nostru național.

Îndată după „împăcarea“ din 1908 între apărăriști și democrați și cu intrarea d-lui Iancu Flondor la conducerea politicii noastre, trebuia în scurtă vreme să se înceapă organizația, căci atunci lumea era însuflețită în urma „împăcării“ partidelor și totul ar fi prins rădăcini adânci și nu ar fi fost nici nenorocita „disidență“ a celor trei deputați Simionovici, Hormuzachi și Isopescul-Grecul. Abia cu prilejul acestei disidențe s'au început adunările populare. După multă șovăire și trăgănare s'a hotărât „șeful“ Iancu Flondor să fie adunări prin districte, mai ales în districtele, unde au fost aleși acești deputați disidenți. Numai în două districte, Câmpulung și Gura-Humorului, unde au fost aleși dd. Francisc conte Belle-

garde și Aurel Onciul, au lăsat adunările pe mai târziu.

Adunările din Suceava, Rădăuț și Boian au isbutit foarte bine și toată opinia publică sprijinia partidul național și desaproba atitudinea celor trei deputați disidenți. Atunci a trimis partidul delegați prin satele disjunctului Suceava și Rădăuț, să înfăptuească alegerile delegaților comunali. Afară de unele sate, cari s'au împotrivit felului cum se făcea organizația, pretutindine au reușit alegerile delegaților comunali după dorința celor din comitetul executiv al partidului. Ce s'a întâmplat și după aceste alegeri de delegați comunali? În districtul electoral Boian-Cernăuț-Strojineț, s'au făcut cu mare greutate. În Câmpulung, ca „să nu se supere contele Bellegarde, pe care nici nu l-au înștiințat cum se cuvinea, și în celelalte sate, în cari nu se făcuse alegerile delegaților comunali, s'au sfârșit aceste alegeri în iarna anului 1910.

Partea tehnică a organizației s'a îndeplinit. Era de trebuință acuma să se valideze întreaga organizație în toată puterea ei. Și din totul ce făgăduia organizația noastră națională, nu s'a împlinit absolut nimic. E știut de toată lumea că organizația avea scopul să popularizeze programul partidului și să întărească poporul nostru din punct de vedere economic și cultural, și tocmai trebuința aceasta a fost cea mai arzătoare și mai neapărată. Programul partidului nu a fost popularizat și nici măcar listele tuturor alegătorilor români nu au fost alcătuite cum se cere.

Ori și cum, o organizație ce urmărea interese adevărat obștești, avea deplina datorie să fie întru toate desăvârșită și să cuprindă în marginile ei, în deosebi interesele și nevoile țăranimii noastre, care face nouă zeci și opt la sută din întregul nostru neam românesc. Toată organizația noastră a fost săvârșită în pripă și a ajutat numai pe unii politicieni din ținuturi să fie prezidenți ai comitetelor naționale districtuale și în urmă, aceștia să fie nominați candidați în dietă sau parlament. Aceasta s'a dovedit astă toamnă la alegerea pentru camera imperială în ținutul Câmpulungului.

Politicienii de la comitetul central voiau să aleagă pe o anume persoană, pe când cele mai multe sate au cerut și au hotărât să-l

aleagă iarăși pe contele Bellegarde. Când au văzut aceasta cei din comitetul central, l-au trimis chiar pe d. Iancu Flondor să „prezeze“ delegații comunali că să fie proclamat candidat d. R. Reuț. Care a fost urmarea? Dd. R. Reuț și I. Calinescu, cari nu au voit să știe de dorința mulțimii, au căzut la alegerea întâia, iar dd. G. Sêrbu și G. Boncheș au întrunit cele mai multe voturi și au venit în balotaj. Cât s'au sbuciumat cei de la comitetul central al partidului să „salveze“ situația și cu toate opintirile lor, alegerea săvârșită la Câmpulung a arătat cât de greșit s'a procedat cu organizația și cât sunt de urgisiți unii politicieni la popor. De la alegerea de astă toamnă din Câmpulung, au tras învățăminte și politicienii și nu s'au mai încrezut în organizația proiectată, ci au lăsat-o baltă. Congresul național nu l-au convocat de frică că vor fi trași conducătorii noștri politici la răspundere și că vor fi nevoiți să se retragă de la conducerea partidului.

De când s'a retras d. Iancu Flondor de la cârma noastră politică, locțiitorul său d. A. Onciul, a făcut ce a vroit. Strigă pretutindene că trebuie să dăm biserica, cea mai puternică cetățue, în mâna Rusnecilor, se plânge în organul său „Foaia poporului“ că deputații noștri nu pot isbuti nimic din pricina împotrivirii guvernului și susține ca cel mai infam vânzător de neam că „Bucovina se românizează“ pe un cap, iar cărturarii noștri, cari văd toate acestea, tac și stau cu mâinile în sân. Ceilalți deputați nu cutează să crâcnească împotriva d-lui A. Onciul, pe când cărturarii nu îndrănesc de frică să nu treacă d. A. Onciul cu „tăvălucul“ peste ei, iar poporul așteaptă în liniște să vadă până unde vor merge lucrurile.

Acuma, în preajma alegerilor dietale, cei cinci deputați din camera imperială și încă vre o câțiva politicieni au hotărât candidaturile pentru curia votului obștesc și au recomandat pe dd. G. Sêrbu în Câmpulung-Dorna-Stulpicani, A. Onciul în Homor-Solca, A. Hormuzachi în Suceava-Sirete, T. Simionovici în Rădăuț, I. cav. de Cuparencu în Boian-Cernăuț-Strojineț și Florea Lupu în orașele Cernăuț-Rădăuț-Sirete-Suceava. Candidaturile pentru curia censului se vor hotărî abia după terminarea alegerilor din curia uni-

versală, căci, dacă, nu va isbuti vre un deputat din parlament în această curie, să poată candida în cea a censului și dacă vor isbuti cu toții în curia universală, atunci să-i sprijinească pe candidații lor în curia censului. Aceasta e o procedură samavolnică și trebuie înfierată cu toată tăria. Deputații voesc să poroncească poporului și să calce în picioare dreptul lui de a-și alege deputați după voința și placul inimii sale.

Unii politiciani au cercat până acuma să facă „ingerințe preventive din considerații mai înalte“ asupra alegătorilor, însă s'au păcălit amarnic cu d. R. Reuș la Câmpulung și cu d. M. Chisanovici la Solca. Alegătorii să fie pe pază și să nu se uite la politicianii cu „ingerințe preventive din considerații mai înalte“, ci să facă cum cere mintea lor sănătoasă și să aleagă oameni vrednici, luminați, cu dor de muncă și cari nu se țin morțiș de pulpana unor politiciani urgisiți și înglodați în afaceri stricătoare neamului românesc. De la pasul ce-l vor face alegătorii români în clipele acestea, se va hotărî și soarta și viitorul nostru în această țară.

Românii și școlile secundare din Bucovina.

(Notițe statistice de I. E. Torouțiu.)

(I. Gimnaziul superior ort. or. din Suceava.)

(Urmare.)

1880

Numărul elevilor, 322, se împarte după confesiune în:

140 = Ort. or.
88 = Alte confesiuni
94 = Mozaici.

După naționalitate:

130 = Români
98 = Diferite naționalități
94 = Evrei

Abiturienți sunt 18, dintre aceștia — 6 Români, 8 Evrei și 4 străini.

Sa. 1866/79 = 52 Rom. + 47 str. + 24 Evr. = 124 abit.
+ 1880 = 6 „ + 4 „ + 8 „ = 18 „

Sa. 1866/80 + 58 Rom. + 51 str. + 32 Evr. = 141 abit.

Profesorul Ștefan Ștefureac publică în programele institutului, în limba germană interesante studii asupra limbii românești. Tot așa de interesante și frumoase sunt temele, pe cari amândoi profesorii de limba românească, Ștefan Ștefureac și D. Vasile Bumbac, po-

etul de odinioară al Bucovinei, le dau elevilor. Din aceste teme se poate concluda cât de departe se ajunsese pe atunci în gimnaziu cu învățământul limbii românești. Maică toate temele sunt de cuprins național românesc.

1881

Numărul elevilor, 321, se împarte după confesiune în:

138 = Ort. or.
91 = Alte confesiuni
92 = Mozaici.

După naționalitate:

127 = Români
102 = Diferite naționalități
92 = Evrei

Numărul profesorilor români crește la 12, iar cel al străinilor cade la 6. E un progres destul de mare. Afară de asta se încep acuma de mult a se pregăti cărți didactice românești; *asupra cărților didactice românești voi reveni mai târziu.*

Abiturienți 13, și anume 3 Români, 4 străini, și 6 Evrei.

Sa. 1866/80 = 58 Rom. + 51 str. + 32 Evr. = 141 abit.
+ 1881 = 3 „ + 4 „ + 6 „ = 13 „

Sa. 1866/81 = 61 Rom. = 55 str. + 38 Evr. = 154 abit.

1882

Numărul elevilor, 329, se împarte după confesiune în:

144 = Ort. or.
86 = Alte confesiuni
99 = Mozaici.

După naționalitate:

139 = Români
91 = Diferite naționalități
99 = Evrei.

Abiturienți sunt 14 între cari 7 Români, 3 străini, și 4 Evrei.

Sa. 1866/81 = 68 Rom. + 58 str. + 42 Evr. = 168 abit.
+ 1882 = 7 „ + 3 „ + 4 „ = 14 „

Sa. 1866/82 = 68 Rom. + 58 str. + 42 Evr. = 168 „

Acuma să cercetăm raportul din cele două decenii trecute, raportul între elevii noștri și cei străini pedeparte, pe de alta între ai noștri și Evrei; la 1862 raportul e acesta: Români = 70 : 10 = Evrei, la 1870, după 10 ani: Români = 112 : 36 = Evrei, va să zică a treia parte, la 1872, Evreii fac acuma jumătate cât noi, căci raportul e acesta: Români 125 : 61 = Evrei. La 1882, după douăzeci de ani, Evreii s'au suit și mai sus, numărul lor e aproape să-l ajungă pe al nostru: Români = 139 : 98 = Evrei, deci cam 1 : $\frac{3}{4}$.

1883

Numărul elevilor, 318, se împarte după confesiune în:

132 = Ort. or.
80 = Alte confesiuni
106 = Mozaici

După naționalitate:

130 = Români
82 = Diferite naționalități
106 = Evrei

Din 20 profesori, 13 sunt Români. *De relevat e că acești profesori ulterior parte, parte până acuma sunt maică toți autori de cărți didactice românești.*

Vom vorbi într'un capitol special despre fieștecare în-deosebi. Până acuma cărți didactice românești aflăm: „A. Pumnul, Lepturariu românesc“ pentru toate VIII clasele și Gramatica limbii române-tot pentru VIII clase. La clasa I-a și a II-a se întrebuița o gramatică de St. Neagoe. Dintre autorii români se ceteau „C. Negruzzi's und V. Alexandri's Werke nach Auswahl“. Pentru clasa I-a și a II-a găsim manualele de geometrie și aritmetică traduse de S. Isopescul și G. Vlăsa. Ce privește învățământul religiunii, toate manualele sunt lucrate de „C. Andriewicz“ și „S. Andriewicz“. Cât e de absurd și stupid șovinismul nemțesc, când crede că prin schimonosirea numelui nostru în fond și formă ne-ar putea face alta ceva decât ceea ce suntem: Români! *E o neghiobie, dar tot odată și o nerușinare din partea celuia ce schimbă numele altuia și totodată și o lipsă de respect față de cel ce-i schimbă numele.*

Analog am putea și noi să scriem în loc de Schiller (Șiler) Goete (Gete), Shakespeare (Șecspier!) Horibile dictu! Ce-ar spune lumea de noi atunci? Ar zice și-ar avea dreptul s' o pună că *suntem nebuni!* Vina însă nu-i așa de mult a străinilor cari ni schimbă numele, ci a noastră că primim această schimbare. Aș putea să comentez propozițiunea asta și să arăt multe întâmplări din prezent chiar dela gimnaziul din Suceavă, ceea ce privește schimbarea voluntară a numelui, n'o fac însă deoarece nu e intenția mea să supăr pe cineva, deși nimene n'ar avea dreptul să se supere de adevăr.

Abiturienți sunt 13, dintre cari 5 Români, 3 străini și 5 Evrei.

Sa. 1866/82 = 68 Rom. + 58 str. + 42 Evr. = 168 abit.

+ 1883 = 5 „ + 3 „ + 5 „ = 13 „

Sa. 1866/83 = 73 Rom. + 61 str. + 47 Evr. = 181 abit.

1884

Numărul elevilor, 352, se împarte după confesiune în:

162 = Ort. or.

80 = Alte confesiuni

110 = Mozaici

După naționalitate:

160 = Români

82 = Diferite naționalități

110 = Evrei

Profesori români 14, străini 6. Locul de director fiind vacant, gimnaziul e condus de învățatul profesor, d. H. Muntean. În acest an vine părintele S. Fl. Marian, de ocupă postul de catehet, pe care-l manține până la moartea sa, întâmplată la 24 April 1607. Simplu în vorbă și la port, evlavios și plin de milă față de elevii sermani, regretatul catehet, părintele Marian, a îngijit în totdeauna de creșterea religioasă *morală și națională* a elevilor săi. Cine altul ar fi putut mai bine cunoaște cum trăește.

Sa. 1866/83 = 73 Rom. + 61 str. + 47 Evr. = 181 abit.

+ 1884 = 9 „ + 7 „ + 6 „ = 22 „

Sa. 1866/84 = 82 Rom. + 68 str. + 53 Evr. = 203 abit.

1885

Numărul elevilor, 362, se împarte după confesiune în:

199 = Ort. or.

70 = Alte confesiuni

123 = Mozaici

După naționalitate:

196 = Români

73 = Diferite naționalități

123 = Evrei

Profesori 19, dintre cari 16 Români și 3 străini. Abiturienți sunt 9 și anume 5 Români 1 străin și 3 Evrei.

Sa. 1866/84 = 82 Rom. + 68 str. + 53 Evr. = 203 abit.

+ 1885 = 5 „ + 1 „ + 3 „ = 9 „

Sa. 1866/85 = 87 Rom. + 69 str. + 56 Evr. = 212 abit.

(Va urma).

Electorale.

Îi știm pe candidații români în curia votului obștesc. Comitetul executiv nu a nominat încă candidați și pentru curia censului, din mai multe motive prea cunoscute nouă. În caz ca să nu isbutească vre un candidat în curia votului obștesc, să se poată „vâri“ în cea a censului, și de vor isbuti, să-și poată procopsi fiecare deputat ales pe candidații din curia censului. Pe lângă candidații recomandați și nominați pentru curia votului obștesc și-a anunțat candidatura tot în această curie pentru ținutul electoral Câmpulung-Dorna-Stulpicani primarul Toader Leuștean din Fundul-Moldovei. Acest gospodar fruntaș și cu multă trecere în district e un vechi luptător politic și a fost prieten foarte bun cu neuitatul George Popovici. Astă toamnă încă a candidat în camera imperială, însă nu a făcut nici un pic de agitație, că de altfel, înțelegându-se cu George Boncheș, ar fi fost ales de bună samă. Acuma, de va merge d. Leuștean din sat în sat, se poate să fie ales, deoarece ținutul judiciar Câmpulung și Dorna ține foarte mult la el. D. George Sêrbu va avea de luptat cu atât mai mult, că Câmpulung și Dorna hotărâsc isbânda alegerii.

Cu toate că nu s'au nominat candidați oficioși din partea partidului, foarte mulți candidați și-au început „colinda“ și în curia censului. În Dorna candidează gospodarul George Boncheș și, superiorul Samuel Ioneț. George Boncheș a avut majoritatea absolută a voturilor și la alegerea de astă toamnă și fiind el foarte bine cunoscut în părțile Dornei, va isbuti să fie ales. D. Samuel Ioneț e sprijinit de Florea Lupu și de unii învățători. Se știe cât de mult se bucură acest politician tocmai între țărani dorneni, pe cari i-a făcut „brudii“. Acuma faptul că d. S. Ioneț e recomandat și sprijinit de Florea Lupu, îi strică foarte mult d-lui S. Ioneț, care e un om de ispravă și un prieten al țăranului. Credem că candidatura unui învățător împotriva unui țăran vrednic și cinstit nu-i cu cale și e cu totul neavenită. În loc să se apropie aceste două stări, învățătorimea și țărănimea, în toiul

luptei, prin un pas pripit se pot înduşmăni foarte tare și pot să aducă aceste hărțueli la alegeri cele mai mari daune întregului popor; căci lupta se va da între țaran, care se simte tare prin puterea sa, și învățător, care e plătit din birul țaranului.

E altă ceva când candidează un învățător împotriva altui cărturar. Lozinca luptei e cu totul alta, pecând, cum e la Dorna lucrul e cât se poate de gingaș și poate să aibă cele mai grele și mai stricătoare urmări pentru împreuna lucrare și înțelegere a acestor două stări. Învățătorimea noastră nu și-a câștigat încă atâta încredere în popor ca să iaie lupta cu un țaran contracandidat. După știrile ce le-am primit, se va deslănțui o luptă aprigă între candidatul țaran George Boncheș și contracandidatul său învățător Samuel Ioneț. Țăranii dorneni voesc să scoată și un ziar în preajma alegerilor. Ar trebui să-și tragă bine sama învățătorimea noastră, ce face în fața situației actuale. Aici nu e vorba de țărani și învățători ca inși, ci ca factori ai neamului. Aici vine în vedere școala și nu cutare ins. Cel mai bine ar fi ca învățătorii noștri să sprijinească candidatura unui țaran, dacă are curajul să candideze, căci numai atunci se leagă prietenie între învățători și popor și numai așa vaza învățătorimii crește și se înrădăcinează încrederea în inimele țaranilor.

Așteptăm ca atât d. S. Ioneț, cât și ceilalți colegi ai săi să chibzuească bine pasul ce-l încep și să nu cășuneze daune poporului, cari daune nu s'ar putea îndrepta nici în zece ani. Nu avem nimic împotriva candidaturii d-lui S. Ioneț și nici împotriva persoanei sale, pe care o stimăm, ci ne spunem părerea noastră. D. S. Ioneț are tot dreptul ca cetățean și ca Român să candideze, însă trebuie să aibă în vedere și situația actuală a învățătorilor față de nevoile superioare ale neamului și trebuința neapărată ca aceste două stări, învățătorii și țăranii, să se înfrățescă în luptă, iar nu să se învrăjbească. Cu ce drept pot cere învățătorii, ca țăranii să sprijinească candidaturile învățătorilor, dacă aceștia combat candidatura unui țaran, ba chiar îi pun un contracandidat învățător. Aceasta e o mare greșală politică și poate zdruncina vaza și încrederea ce o au învățătorii, câștigate tocmai în luptele politice de odinioară. Ne-am făcut datoria și am avizat învățătorimea noastră să se ferească de o luptă primejdioasă și stricătoare atât stării învățătoresți, cât și poporului, care așteaptă lumină de la învățătorimea dornică de pace și înaintare.

Pentru curia censului la Câmpulung-Stulpicani și-a anunțat candidatura consilierul de tribunal Iorgu Toma. D-sa e foarte bine cunoscut și iubit pe Valea Suhei și a Moldoviței și are cei mai buni sorți de isbândă. D. Florea Lupu vra să-l mai bage odată în foc pe consilierul R. Reuț care a căzut cu o minoritate de voturi la alegerea pentru camera imperială de astă toamnă. D. R. Reuț și-a sdruncinat în deajuns situația sa politică la Câmpulung și s'a putut convinge, că ajutorul făgăduit de dd. Onciul și Lupu nu-i dă nici o chizășie și-l compromite numai. Dacă d. Reuț mai crede că poate face ceva în politică, se înșală

amarnic. Nici sprijinul primarului Hutu, care-l asigură de isbândă, nu-i ajută nimic, căci primarul Hutu își perde pe zi ce marge încrederea ce a avut-o la popor. De va mai încerca d. Reuț și de astă dată, va fi combătut mai aprig ca la alegerea trecută, deoarece Câmpulungeni sunt foarte indignați că d. Reuț nu a lucrat absolut nimic cu comisia ce este însărcinată să rezolveze cererea gospodarilor români îndreptății. Apoi mai sunt și alte lucruri, cari îi cad greu în cârcă. Despre aceste vom vorbi, când își va anunța candidatura sa. Il facem încă odată atent pe d. prezident al tribunalului din Suceava și totodată și responsabil, dacă nu va lua măsuri față de d. Reuț, care este șeful preturii în Câmpulung. Și astă toamnă l-am făcut atent pe d. prezident de tribunal Mandicevski cu privire la candidatura pretorului Reuț și bănuelile noastre s'au și împlinit, după cum se poate încredința și d. Mandicevski din cercetările disciplinare, ce le are d. Reuț în urma candidaturii. Poate să candideze un judecător, însă numai nu în districtul unde exercită funcțiunea sa, căci fie el cât de corect nu se poate să nu săvârșască un abuz cât de mic.

La Homor în curia censului sunt mai mulți candidați și anume dd. Halip, notar, Dr. N. Blându, notar și E. Pașcovici, care a fost nominat candidat de societatea politică „Vânătorul”. La Solca e d. Dr. N. Vasilovschi, avocat și din partea învățătorilor e propus d. I. Dolinschi, inspector școlar.

La Rădăuț în curia censului candidează dd. Aurel Țurcan, silvicultor și George Tofan, profesor, Alexandru Halus, pensionist și țaranul Zaharie Zub.

La Suceava și-a anunțat până acuma candidatura numai d. Dori Popovici în curia censului. La Sirete pentru curia censului sunt dd. M. Chisanovici, judecătorul Mironovici și Păr. exarch Șandru, care a fost proclamat candidat din partea preoșimii. La Strojineț d. consilier Al. Popovici, iar la Boian-Cernăuț prof. univ. Tachiță Isopescu și Modest Cezar Scalat. În curia censului la orașe cei mai buni sorți de isbândă îi are d. Dr. Eusebie Popovici, profesor.

Aceștia sunt presumptivii candidați și pentru curia censului, unii anunțați și la partid. Se poate că se vor mai ivi candidați, fiindcă în cele mai multe părți o samă de candidați nu au trecere la popor.

Politică cinstită.

„Comitetul național”, de vre o câteva luni rămas fără conducător, a trebuit să se lase condus de un om, care la orice ocazie îl aducea pe bietul comitet în cea mai mare nedumerire cu cuvântările sale în parlament (în chestia bisericii) și cu articolele sale trădătoare de neam din „Foaia poporului”. Se părea că acest comitet s'a întunecat cu totul în umbra strălucitorului șef, când de odată dintr'o luminată ședință a întunecatului comitet a isbucit a rază de lumină mai întâiu în foile jidovești, cari sunt surori a „Foi poporului”, și apoi și pe pag. 1 din n-rul 12 al „Foi poporului”.

După frământări de luni de zile, în care timp zeci de „zavistioși“ credeau că vor ajunge deputați într'un chip oare care, vine în sfârșit comitetul național, 2 săptămâni înainte de alegere, cu o recomandare a 6 candidați pentru curia universală și recomandă după luminata sa părere pe cei mai tari candidați, cari cu siguranță vor trebui aleși, având fiecare un titlu în favorul său. Ce șiretenie! Cine s'ar fi mai gândit că umbra de comitet național, care nu a cutezat a-l trage la răspundere pe d. Onciul pentru „românizarea Bucovinei“ va fi capabil de o așa de strașnică idee? Uitați-vă doară cum și-a închipuit comitetul lucrurile. „Noi propunem 6 oameni contra cărora nu va cărcni nimene, aceștia vor fi aleși în 2 Aprilie și apoi ei vor merge și vor agita cu succes pentru ceilalți 10 candidați, cari vor fi pe gustul lor și al nostru și se vor alege aceștia“. Dar întreb ce-i cu organizația națională, ce-i cu nominarea candidaților din partea poporului, ce-i cu comitetele districtuale? Ori le-ați jertfit toate pentru idea măreață a nominării celor 6 candidați „tari“ din curia universală? E drept că aceasta nu-i zavistie, ci-i îmbătarea de cap a poporului cu apă rece. Astfel de procedări aduc însă cu sine ca „zavistia să se bage între țărani“, cum zice d. Onciul, care până nu de mult îi gogolea pe țărani, acum însă îi face pe candidații lor zavistioși, flămânzi și babe bocitoare, în dosul cărora sunt cel mult „ismenele“ lor. O dovadă de răfuiala comitetului național cu agitația celor 6 deputați ce vor fi aleși în 2 Aprilie, pentru oamenii plăcuți lor, s'a văzut luni în 20 Martie într'o adunare a primarului din Câmpulung, unde s'a cetit o telegramă a d-lui Florea Lupu, ca adunarea să-l proclame la Dorna candidat în contra gospodarului G. Boncheș pe învățătorul Ioneț. Întreb iarăși: Dacă candidații din curia universală au dragoste pentru țărănime, de ce voesc să-i ieie acesteia unicul mandat sigur și dacă au dragoste pentru popor, de ce îl împing pe acesta numai decât la dușmănie contra stării învățătoarești, candidând și sprijinind un candidat învățător tocmai acolo, unde un candidat țăran ar fi sigur de reușită? Sau voesc dumniilor cu aceasta să se mântue odată de nesfârșitele „molestări“ ale învățătorimii, cum a fost și cea de Duminica trecută, când învățătorimea adunată în Arbore i-a cerut zădarnic d-lui Onciul sprijinul pentru un candidat învățător la Solca? Dar învățătorii nu au înțeles încă că deputația se cere și se câștigă de la popor și nu de la alt candidat, care-și teme pielea sa, făcând abstracție cu d. Florea Lupu, care nu are ce se mai teme de țărani. Noi îi facem luători de samă pe domnii învățători că la alegeri locul lor e alături cu țărani și nu împotriva țărănilor, și că d. Ioneț, ales fiind, nu va fi omul învățătorimii, ci va fi sau oportunist sau se va lua după cei ce-l îndeamnă și-l sprijinesc la candidatură. Nu avem nimic în contra candidaților învățătoarești M. Chisanovici, și Tofan etc., cari au de luptat cu oameni de sama lor și cu sprijinul d-lor Onciul, Lupu și al comitetului național vor răsbate desigur la deputație, dar ne rădicăm din răspuțeri contra unei candidaturi învățătoarești împotriva

candidatului țăran George Boncheș și în numele țărănimii, al neamului și al păcii, cerem ca bărbații candidați și eventual aleși în 2 Aprilie să nu se amestece în lupta contra lui George Boncheș, candidatul țărănimii din ținutul Dornei. Iară cătră țărani de pretutindene ne adresăm și le spunem ca să ceară de la toți candidații, cari vin după voturi la dânșii că cea dintăiu faptă ce vor face-o pentru țărani să fie aceea, că nu-l vor sprijini pe nici un candidat împotriva candidatului țăran George Boncheș, căci se cade ca între 23 de deputați dietali români să fie cel puțin și un țăran. D. A. Onciul să înțeleagă odată că țărani nu-s zavistioși, dacă cer așa de puțin.

Un iubitor de pace.

In fața prăpastiei.

În urma legii pentru alegerile comunale și împreunarea „Gutsgebietului“ la comună, formează **Țipterii în Iacobenii**, o majoritate de 4 ori mai mare ca a Românilor. Venind astfel Țipterii la putere, stăpânesc și administrează după placul lor, și în dauna Românilor, averile românești adăpate cu sângele strămoșilor noștri. La timpul său au avut bunăvoința și d. prof. **L. Marian** a descrie în „Liga Românilor“ un articol care era tipărit într'o foaie germană și în care se laudau urmașii lui Manz, cumcă au ajuns stăpâni cucerind o comună din get-beget românească, situată în munții înzestrați cu plaiuri și comori stăpânite odată de Români, era vorba de **Iacobenii din Bucovina**.

Ca să ne scuturăm de acest jug, am adus la iveală păcatele actualului comitet comunal, și în urma cercetării disciplinare prin nespusa energie a reprezentantului comitetului țării d. comisar **Manesciul** a fost hotărât de înaltul for disolvarea comitetului comunal din Iacobenii, în a cărui frunte stă primarul **R. Brucker**. Fiind că afacerea era lăsată în trăgănare în guvernul **Excelenței Sale d-lui Dr. Bleyleben**, am avut îndrăsneală să rugăm pe **deputatul nostru d. Sêrbul** într'o scrisoare iscălită de **70 de persoane**, și tot odată am trimis această rugare să se tipărească atât în „Foaia poporului“ cât și în „Revista politică“. „Revista politică“ ne-a tipărit rugarea din vorbă, iară „Foaia poporului“ nu!! Ce însemnează aceasta? — Noi am înțeles cumcă în lipsa editorului A. Onciul, la „Foaia poporului“ numai acelea articole se tipăresc, pe cari le recomandă d. profesor **Tofan**. — Dacă-i adevărat, că d-sale nu-i pasă de peirea noastră, atunci e foarte trist din partea naționaliștilor, cari împodobiți cu frase goale vânează după deputație. De acum înainte numai au domnia lor, dreptul înaintea noastră a huli în „Revista politică“, care ne-a tipărit rugarea, și desvăluie păcatele și lenevirile unor deputați. **Domnilor de la „Foaia poporului“!** Prin tăgăduirea rugării noastre v'ați pregătit terenul pentru **2 Aprilie** prin **Iacobenii și împrejurime**.

Poftim pe la noi și veți vedea cumcă toată intervenția firmelor românești și slujbașii jidovești, nu vă vor ajuta de astă dată; și atunci veți cunoaște cumcă

d-voastră singuri în timpul d-lui Kapuczinski (la care se află de prezent actele desolvării comitetului comunal din Iacobenii) ați pregătit încurcală d-lui Sêrbu pe cari îl candidați.

Iacobanul.

Dictatură — nu șagă.

Comitetul național e conform statului partidului național român din Bucovina chemat a) să țină în evidență membrii partidului, b) să dea staturi membrilor partidului în toate afacerile juridice și economice, c) să chivernisească cu banii partidului, d) să redigeze și să direagă foile partidului, e) să hotărască în liniamente generale acțiunea deputaților și problemele considerate de actuale, f) să apere în general interesele partidului.

Comitetul național actual își arogă însă dreptul de a convoca în 5 Martie o „adunare a comitetului național” și în această adunare (adecă ședință) e admisă între altele și rezoluțiunea: „Spre a asigura pentru alegerile viitoare cea mai deplină solidaritate a tuturor Românilor, comitetul național recomandă în curia sufragiului universal pe următorii candidați: Pentru cercul Câmpulung-Dorna pe d. George Zêrbu. Pentru cercul Homor-Solca pe d. Aurel Onciul. Pentru Suceava-Sirete pe d. Alexandru baron Hormuzachi, pentru Rădăuț pe d. Teofil Simionovici, pentru Storojineț-Cernăuț-Boian pe d. Ioan de Cuparenco, pentru orașele Cernăuț-Suceava-Rădăuți-Sirete pe d. Dr. Florea Lupu.

După cât cunoaștem noi statutul comitetului național, dreptul de a recomanda candidați pentru cameră și dietă îl are numai „adunarea națională” (vezi statutul VII lit. f), adecă toți membrii comitetelor orașene și județene, dimpreună cu comitetul național și cu deputații. Și această adunare are numai să recomande candidați, nici decum nu are să-i nomineze. Comitetul național însă în ședința din 5 Martie își arogă nu numai dreptul de a recomanda, ci și de a nomina candidați și ne făgăduiește, că „nominarea candidaților pentru curia censului va urma după alegerea în curia sufragiului universal pe baza alegerii acesteia”. Ceea ce vra să zică, că acuma dictează câțiva candidați. După alegere vor dicta numai cei aleși deputați.

E acuma procedura comitetului național o greșală formală, sau călcare a statutelor compuse de acești candidați și întărite de adunarea națională, din punct de vedere meritoric e astă procedură o dictatură nemai pomenită până acuma. Să privim puțin din cine a constată adunarea dictatorilor din 5 Martie a. c.?

Adunarea e condusă de d. Aurel Onciul — candidat pentru cercul electoral Homor-Solca. Prezenți, după cum glăsuiește, „aproape toți membrii comitetului național” și anume: deputații Hormuzachi — candidat pentru cercul electoral Suceava-Sirete, Simionovici — candidat pentru Rădăuți, Isopescul-Grecul — candidat pentru Cernăuț-Boian, Sêrbu — candidat pentru Câmpulung-Dorna-Stulpicani, Lupu — candidat pentru orașe, Onciul Tit — candidat timid pentru Suceava, Bejan — candidat pentru proprietatea mare, Calinescu — candidat pentru Dorna, Chisanovici — candidat pentru Sirete, Dori

Popovici — candidat pentru Suceavă, Cesar Scalat — candidat pentru orașe, Emilian Isopescul — candidat pentru orașe, Voiteu — candidat pentru orașe, George Tofan — candidat pentru Rădăuț cens, Zacharie Voronca — candidat pentru curia preoțască. Afară de acești candidați au mai fost de față încă dd. Cosmiuc și Reus. De altfel nu a fost de față nici o muscă, (vezi „Foaia poporului” Nr. 11 pag. 13) Adunarea a constatat deci pur și simplu numai din candidați. Pentru oraș încă e puțină luptă, pentru că erau prezenți prea mulți candidați.

Deocamdată putem fi mulțumiți. Candidații s'au nominat. Afacerea s'a gătat. Nația (intelectuali și popor) trebuie să tacă și să asculte. — Și apoi să mai zică cineva că nu avem voe liberă și că alegerile nu se fac pe voia neamului românesc?!

Podireu.

Telegramă.

Marea adunare poporală de Joi în Vatra-Dornei a nominat cu unanimitate candidat pentru curia universală Câmpulung-Dorna-Stulpicani pe primarul Toader Leuștean.

Dornenii.

Știri mărunte.

Adunarea primarului George Hutu din Câmpulung. Pe Luni în 20 Martie convocasa d. Hutu o adunare mare în Câmpulung, ca să nomineze candidați pentru dietă. Acest primar crede că mai poate îmbăta lumea cu apă rece, cum a făcut până acuma. Doară se laudă mereu că 800 de țărani proști din Câmpulung și împrejurime îi poartă cum vra el. Te prinde mirarea cât de tare i-a crescut nasul acestui primar și cum caută să poarte un sat și chiar un popor după placul său. Ce nu a făgăduit până ce a ajuns primar al orașului Câmpulung peste capul celor mai de samă, mai cinstiți și mai fruntași gospodari români. Servitutele a zis că le scoate într'un buc, iar sărăcimea că va căpăta o mulțime de înlesniri și ajutoare. Și ce a făcut acuma? Nimică. Dimpotrivă, de când e primar, au căzut o mulțime de belele pe comună, care s'a încurcat într'o mulțime de procese foarte scumpe. De la căpitanie s'au încuviințat de tăiat 6000 de metri cubici. Cea mai mare parte s'a vândut firmei Ballan și rămășița s'a împărțit frățeste între cei din comitetul comunal.

Nu-i era de ajuns atâta și convoacă o adunare să le pue oamenilor și deputați cum vra el și ocrotitorul său din comitetul țării. Dar a sfeclit-o rău, că la adunarea de Luni trecută a dat cu oiștea în gard. După ce au vorbit mai mulți și au făcut și propuneri cu privire la nominarea candidaților, d. Hutu nu aduce nici o propunere la votare, ci se scoală și propune el ca preșident doi candidați, cari nu erau pe placul mulțimii. Atunci alegătorii revoltați de purtarea samavolnică a d-lui Hutu, au sărit cu furie asupra lui și era să-l sfarme, de nu închidea degrabă adunarea sa.

Comitetul comunal din Câmpulung poartă cea mai proastă gospodărie în comună. Dacă comitetul țării, care încă e încercat cu atâtea păcate grele, nu vra să înceapă nimic, ar trebui să facă rânduială stăpânirea numai decât. Răbușul păcatelor ce le săvârșește comitetul comunal e prea mare și oamenii nu mai pot răbda atâta ticăloșie. Iar d-lui Hutu îi dăm sfatul prietenesc să se astâmpere frumușel și să nu

mai năcejească lumea cu politica sa nenorocită și stricăcioasă poporului. Doară nu înzădar l-a lăudat gazeta jidovită „Gebirgsjournal“.

George Boncheș, gospodar în Vatra Dornei. „Foaia poporului“ prin rostul unui politician discreditat caută să-l batjocurească pe acest gospodar. E o rușinare ne mai pomenită că d. Aurel Onciul, editorul „Foi poporului“, îngăduie să fie batjocurit și hulit un țaran, care nu a păcătuit cu nimic față de popor, să fie împroșcat un prieten așa de sincer și încrezut, cum a fost George Boncheș. Acest gospodar a lucrat cât l-au ajuns mîntea și puterile întru rădicarea și luminarea semenilor săi. A fost în fruntea oricărei mișcări politice sănătoase și a jertfit mult pentru isbânda unei politice bune și folositoare poporului. În 1907 a alergat și a cheltuit bani pentru reușita d-lui Aurel Onciul la alegere. Zi și noapte se străduia să-i convingă pe ceilalți săteni pentru d. Onciul. La balotajul între dd. Onciul și Popovici în Homor-Solca, a venit cu cei mai mulți prieteni pe cheltuiala sa la Homor și a cutreerat împreună cu alți țarani și studenți satele și ținea adunări. Pentru toată munca și strădania sa i se aruncă acuma noroi în obraz tocmai din partea celora, pentru cari se da în vânt să le scape cîntea și să-i aducă la mărire și lefuri grase. Astă toamnă a candidat și el, proclamat fiind de adunările populare din Dorna și Câmpulung. „Foaia poporului“ a început de atunci cea mai murdară goană împotriva lui George Boncheș, fiindcă i-a prins pe politicienii noștri cu oca mică și nu vra să se ție de poala lor. Cum au făcut unii politicieni cu elși cum îl împroășcă și-l clevetește „Foaia Poporului“, care stă în slujba jidoviștilor și a gheșeftarilor, vor face mâne cu întreaga țărănime. La aceasta se pot aștepta țărani, cari i-au ales deputați pe acești clevetitori și hulitori ai poporului român. Toate batjocurile și împroșcările mârșave ale politicienilor și ale „Foi poporului“ se vor prinde numai de obrazul lor și nu de al țaranului. Ce zice șeful-redactor de la „Foaia poporului“, care e fecior de țaran?

Ion Zelea-Codreanu, fecior de gospodar român din Cires, a trecut încă din clasa a VIII-a în România din pricina nevoilor materiale. Aici prin muncă cinstită și harnică a ajuns profesor la gimnaziul din Huși, în urmă a fost numit și director al acestui gimnaziu. Ca profesor e un om devotat școlii și chemării sale și, cât a fost directorul gimnaziului, a căutat să dea o îndrumare temeinică și sănătoasă școlii românești. D-sa, cu toate că putea prin însușirile sale distins să facă o carieră frumoasă, dacă se înregimenta în vre un partid politic „istoric“ în România, s'a ferit de politicianismul celor învechiți în rele și a luptat cu fruntea deschisă pentru realizarea idealului măreț al neamului nostru, a fost și este un luptător neînfricat și un tovarăș sincer și hotărât al d-lor N. Iorga și A. C. Cuza, șefii partidului naționalist-democrat. D. Zelea-Codreanu e un vorbitor foarte bun și propovăduitor înfocat al crezului naționalist-democrat. La alegerile pentru camera deputaților din anul acesta a candidat în colegiul al II-lea la Huși și în colegiul al III-lea la Suceavă. Cu toată împotrivirea sălbatică a guvernului și a celorlalte două partide „istorice“ cartelate, d. I. Zelea-Codreanu a susținut cu multă vitejie lupta electorală și a căpătat 22 de voturi la colegiul al II-lea și 144 la colegiul al III-lea. Cu câtă urgie și inverșunare s'a năpustit guvernul asupra candidaților naționaliști-democrați, se poate vedea și din faptul, că contracandidații săi guvernamentali au purces foarte brutal și sălbatic împotriva d-sale și l-au împlut și în sânge. Ferice de d. Z.-Codreanu că a

putut suferi atâtea neajunsuri și s'a luptat chiar cu prețul vieții pentru isbânda unui program mântuitor. Pentru Românii bucovineni d. I. Zelea-Codreanu e o fală, fiindcă ne face cinste tuturor.

Partenie Tmocos, marele apostol al „dreptății“ în folosul stăpânilor de la „Foaia poporului“, are de gând să publice în curând o pedagogică pentru școlile populare. Volumul va fi făurit din fraze goale și cuvinte-grele. La începutul volumului va fi o introducere cam de următorul cuprins: Eu nu sunt un „laș“ și „mișel“, care impușcă din tufiș“, ca „un învățător bătrân, dar slab și prost“. „Literatura e literatură și politica e politică, așadară la ce mai încearcă cineva a scrie (afară de mine), că se face de răs numai. Scărpinându-se de volumul meu, nu mă supără de loc, pentru că una nu e chemat și apoi, când va scrie mai bine și mai frumos ca mine, atunci critica cuiva va avea rost.“ Eu „am simțit pulsul poporului român“ și i — „am deslegat taina inimii lui (a pulsului?) rădicându-l la suprafață“ — (pulsul?). „Cine neagă aceasta, acela-i un individ fără cinste.“ „Slăbănogilor colegi!“ A trecut haba cu colacii, când învățătorii și afară de școală erau supuși superiorului, ca unui pașă. Oho, toate s'au trecut. Eu voi lupta atîta vreme pentru dreptate, până voi primi un post de conducător și voi fi numit definitiv într-o comună la un loc cu nevasta mea, căci noi nu ne închinăm bătrânețelor, ci... faptelor. Acesta e scopul cărții de față și de aceea laud mereu pe cine cred că mi-ar putea ajuta. Aceasta-i totodată și cauza, de ce iscălește toate laudele cu întregul meu nume: Partenie T m o c o s.

Nereguli la o bancă sătească. În luna lui Faur a. c. s'a revizuit banca sătească din Fundul-Moldovei. S'a aflat o lipsă în bancă de 20.000 de coroane. Vina o poartă directorul, prezidentul consiliului de control și visternicul. Aceasta poate nu e singura bancă unde s'au aflat nereguli atîta de mari. De bună samă că aproape jumătate din băncile noastre sătești sufăr și merg calea racului. Cu toate acestea membrii din direcțiunea Centralei susțin că toate băncile merg strună — de rîpă.

Afaceri românești. Sub acest titlu se tîngue „Foaia poporului“ asupra neajunsurilor de la gimnaziul românesc din Cernăuț și sfârșește cu cuvintele: „Dar ce folos! Cinci deputați avem și aceia nu se pot uni. Apelăm la deputații noștri din camera imperială, ca să se gîndească puțin la răul, ce se naște pentru nația românească din neînțelegerile lor. Să se unească poporul, dacă cinci bărbați luminați — nu se pot înțelege?“ Acestea fără comentari!

Rugăm pe abonații noștri să ne plătească abonamentul pe jumătate de an. Acei ce nu au plătit nimic pînă acuma vor fi dați în judecată. Hîrtia și tiparul nu se dau degeaba. Credem că din partea noastră aducem destulă jertfă. Noi nu avem fonduri grase și nici nu ne sprijinesc politicieni bogăți. Ar trebui să înceteze odată deprinderea cea rea ce s'a încuibat în politica noastră, că doi trei politicieni își scot un ziar, în care își trîmbiță laudele și batjocuresc toată lumea cinstită.

Cunună eternă. Sf-Sa Păr. Ion Popovici, paroch în Fundul-Moldovei, a dăruit internatului „Vasile Cocărlă“ din Suceava suma de 20 cor. ca cunună eternă pentru vărul Sf-Sale, Iancu Gallin. Oaz de moarte. În Stupca a încetat din viața d-na Ecaterina Nahaiciuc, soția dirigentului școlar. Fic-i țărăna ușoară.